

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів галузі знань
0305 "Економіка та підприємництво"
всіх форм навчання

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства та менеджменту.

Протокол № 1 від 27.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: М. В. Афанасьєв

Г. Л. Матвієнко-Біляєва

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Економіка підприємства" для студентів галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" всіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. М. В. Афанасьєв, Г. Л. Матвієнко-Біляєва. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 58 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних, лабораторних та семінарських занять, матеріали щодо закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" всіх форм навчання.

Вступ

У ринкових умовах центр економічної діяльності переміщується до основної ланки економіки – підприємства. Саме на цьому рівні створюється потрібна суспільству продукція, виявляються необхідні послуги. Дисципліна "Економіка підприємства" є базовою дисципліною для фахівців у галузі економіки, оскільки охоплює основні розділи прикладної економіки, організації та ефективності господарювання на рівні основної структурної ланки суспільного виробництва, дає необхідну сукупність теоретичних і практичних знань з управління ринковою економікою на сучасному етапі її розвитку в Україні.

Економіка підприємства досліджує вплив чинників виробництва на результати діяльності, а також комплекс відносин із приводу формування і використання ресурсів і результатів діяльності підприємства.

Економіка підприємства як наука досліджує закономірності та правила використання на підприємстві певних, суворо обмежених ресурсів для випуску корисних продуктів (послуг) і розподілу їх серед різних споживачів.

Навчальна дисципліна "Економіка підприємства" є базовою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня рівня "бакалавр" галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" всіх форм навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	базова	
Змістових модулів – 2	Напрямок підготовки: усі	Рік підготовки	
Загальна кількість годин: для денної форми – 144; для заочної форми – 252		2-й або 3-й	2-й
		Семестр	
		5-й або 6-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 4,5	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		34 год	20 год
		Практичні, семінарські	
		34 год	20 год
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		76 год	212 год
		Вид контролю	
іспит			
4 год	4 год		

**Примітка.* Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 89 %;

для заочної форми навчання – 19 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування системи професійних компетентностей щодо використання основ методів організації ефективного господарювання для вирішення конкретних економічних завдань, основаної в межах ланки суспільного виробництва – підприємства на сучасному етапі розвитку економіки.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

опанування нормативно-правової бази щодо створення підприємств різних організаційно-правових форм;

вивчення господарських процесів, які відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємства

визначення параметрів здійснення виробничого процесу та основ управління підприємством;

визначення ресурсів, які використовує підприємство в процесі господарювання, та проведення оцінювання ефективності їх використання;

опанування методики визначення доходів, витрат, фінансових результатів та ефективності функціонування підприємства в цілому;

засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами.

Об'єктом навчальної дисципліни виступає підприємство як відкрита ринкова система.

Предметом навчальної дисципліни є економічні процеси та пов'язані з ними впливи на економіку підприємства.

До вивчення навчальної дисципліни "Економіка підприємства" студент приступає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення дисципліни "Економіка підприємства" є попередні навчальні дисципліни: "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Менеджмент", "Економічний аналіз", "Економетрика", "Статистика". У свою чергу знання з даної дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як "Системний аналіз в економіці", "Управління проектами", "Економічне управління підприємством", а також виконання тренінгів, міждисциплінарних комплексних курсових робіт, бакалаврських та магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-трансфертної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

систему чинників, що впливають на функціонування підприємства;

закономірності здійснення виробничих процесів;

особливості реалізації економічних відносин;

методи врахування, оцінки витрат та результатів діяльності підприємства;

напрями та фактори підвищення ефективності діяльності підприємства.

вміти:

визначати місце підприємства в ринковому середовищі;

класифікувати підприємства за певними класифікаційними ознаками;

класифікувати основні види діяльності підприємства;

аналізувати та економічно інтерпретувати нормативну базу України;

виявляти вплив зовнішнього середовища на функціонування підприємства;

класифікувати принципи управління підприємством;

визначати шляхи фінансового оздоровлення підприємства (санація);

розподіляти основні засоби підприємства за видами;

інтерпретувати поняття "амортизація основних засобів";

класифікувати нематеріальні активи;

класифікувати персонал підприємства;

розраховувати та аналізувати показники руху персоналу підприємства;

оцінювати ефективність технічних та організаційних нововведень;

класифікувати витрати за різними видами;

визначати економічну ефективність і економічний ефект.

Під час викладання навчальної дисципліни "Економіка підприємства" основна увага приділяється оволодінню студентами професійних компетентностей, що представлені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
ЕП* 1	Здійснювати аналіз економічних процесів на підприємстві	Обирати організаційно-правову форму підприємства та вид його діяльності
		Визначати форми, методи та структуру організації виробничого процесу
		Визначати процес управління підприємством та обґрунтовувати тип організаційної структури управління

1	2	3
ЕП* 2	Проводити аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства	Проводити оцінювання ефективності використання трудових ресурсів
		Проводити оцінку ефективності використання оборотних коштів
		Проводити оцінювання рівня якості та конкурентоспроможності продукції підприємства
		Визначати фінансові результати діяльності підприємства та оцінювати їх рівень

*Примітка. Економіка підприємства.

Структура складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікації України наведена в Додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Підприємство. Концепція функціонування

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

1.1. Основи підприємницької діяльності.

Сутність підприємницької діяльності та еволюція поглядів щодо його розуміння. Класична та інноваційна моделі підприємництва. Принципи здійснення підприємницької діяльності. Основні функції підприємництва – творча, ресурсна, організаційна та їх характеристика. Види підприємництва: виробниче, комерційне, фінансове, посередницьке та їх характеристика. Передумови розвитку підприємництва: економічні, політичні, юридичні, соціальні, психологічні. Агентування як особлива форма посередницької підприємницької діяльності. Державна політика активізації підприємницької діяльності в Україні.

1.2. Організаційні основи та особливості створення підприємств.

Поняття підприємства як організаційно виокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Ознаки підприємства як суб'єкта господарювання. Класифікація підприємств за певними ознаками.

Юридичні акти, що які регламентують умови створення, функціонування та ліквідації підприємства.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

2.1. Організаційно-правові форми підприємств та їх порівняльна характеристика.

Господарські товариства. Умови та особливості створення. Майнові права. Організація управління та ліквідація господарських товариств. Порівняльна характеристика різних типів господарського товариства (публічне та приватне акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, повне та командитне товариство). Характеристика об'єднань підприємств (асоціація, консорціум, концерн, корпорації, холдинг та асоційовані підприємства).

2.2. Основні види діяльності підприємства.

Характеристика основних видів діяльності підприємства згідно з нормативних актів (основна, операційна, інша, фінансова, інвестиційна). Характеристика видів діяльності підприємства (виробнича, науково-дослідна, торгівельна).

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

3.1. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства.

Підприємство як складова частина ринкової системи господарювання. Поняття і загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. Елементи зовнішнього та внутрішнього середовищ господарювання.

3.2. Основи оподаткування підприємства.

Нормативні акти, що регулюють питання оподаткування підприємства. Принципи оподаткування. Види податків та зборів, встановленні в Україні. Характеристика основних видів податків.

Тема 4. Структура та управління підприємством

4.1. Система управління підприємством.

Сутність і функції процесу управління. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Основні принципи управління підприємством: економічність, системність, пропорційність, матеріальна зацікавленість, єдиноначальність, самоуправління та їх характеристика. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління

підприємством. Змістова характеристика економічних, організаційно-розпорядчих і соціально-психологічних методів управління.

4.2. Типи та методи організації промислового виробництва.

Визначення типу виробництва. Сутнісна характеристика одиничного, серійного, масового та змішаного типів виробництва. Порівняльна характеристика типів виробництва. Визначення методів організації виробництва. Властиві ознаки, сфери застосування і модифікації не потокового виробництва. Загальна характеристика потокового виробництва (ознаки, умови застосування, класифікація поточкових ліній). Характеристика автоматизованого методу організації виробництва.

Тема 5. Ринок і продукція

5.1. Ринок і його характеристика.

Ринок і його характеристика. Показники оцінювання ефективності функціонування ринку.

5.2. Якість продукції та методи її оцінювання.

Якість продукції як економічна категорія. Чинники, що впливають на якість продукції. Рівні якості. Показники якості продукції та їх характеристика. Методи оцінювання якості продукції.

5.3. Стандартизація та сертифікація продукції як фактори підвищення її якості.

Сутність стандартизації як основи системи технічного регулювання. Види стандартизації залежно від рівня: регіональна, національна, адміністративно-територіальна та їх характеристика. Елементи процесу стандартизації. Видова характеристика нормативно-технічної документації. Стандарти ISO. Система загального керування якістю (TQM). Сертифікація як елемент системи управління якістю. Види сертифікації: обов'язкова, добровільна та їх характеристика. Форми проведення сертифікації: самосертифікація, сертифікація другою стороною, сертифікація третьою стороною та їх характеристика. Процедура акредитації підприємств, що мають право підтверджувати відповідність об'єкта сертифікації встановленим вимогам до їх якості.

Тема 6. Планування діяльності підприємства

6.1. Планування діяльності підприємства.

Характеристика планування як функції управління, як процесу управління та як системи. Характеристика етапів розвитку планування залежно від змін зовнішнього середовища. Принципи планування: необхідність,

єдність, безперервність, гнучкість і точність та їх характеристика. Характеристика видів планування: стратегічне, тактичне та оперативне; довго-, середньо- та короткострокове; реактивне, інактивне, інтерактивне та преактивне.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

7.1. Загальна характеристика та класифікація трудових ресурсів підприємства.

Визначення економічних термінів: трудові ресурси, кадри, персонал, трудовий потенціал. Категорії персоналу підприємств (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями, спеціальностями і кваліфікацією. Виокремлення і характеристика робітників за рівнем кваліфікації.

7.2. Показники чисельності та руху персоналу підприємства.

Показники чисельності персоналу, їх склад та методика визначення. Показники руху персоналу та методика їх визначення. Чинники, які мають враховуватися в процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу.

7.3. Продуктивність праці, методи її вимірювання та резерви підвищення.

Продуктивність праці як економічна категорія. Різноманітність підходів до визначення та методи розрахунку продуктивності праці на підприємствах. Показники рівня продуктивності праці. Зовнішні та внутрішні чинники зростання продуктивності праці. Резерви підвищення продуктивності праці на підприємствах.

7.4. Організаційні основи оплати праці.

Поняття оплати праці. Основні функції заробітної плати (відтворювальна, стимулювальна, регулювальна, соціальна) та їх реалізація. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту. Договірне регулювання оплати праці найманого персоналу шляхом укладання різноманітних угод. Регулювання оплати праці на основі колективного договору. Основи організації оплати праці на підприємствах. Тарифно-посадова система (тарифно-кваліфікаційні довідники; кваліфікаційні довідники посад керівників, спеціалістів і службовців; тарифні сітки; схеми посадових окладів, єдина тарифна сітка).

7.5. Формування фонду заробітної плати.

Фонд основної та додаткової заробітної плати, їх склад. Доплати і надбавки як самостійний елемент заробітної плати, що спрямовується на

компенсацію або винагороду за суттєві відхилення від нормальних умов роботи. Склад інших заохочувальних та компенсаційних виплат. Витрати, що не належать до складу фонду оплати праці.

Змістовий модуль 2

Ресурсне забезпечення та фінансові результати діяльності підприємства

Тема 8. Капітал підприємства

8.1. Загальна характеристика, структура та кругообіг оборотних коштів підприємства.

Сутнісна характеристика оборотних коштів як частини засобів виробництва. Порівняльна характеристика основних засобів та оборотних коштів підприємства. Обслуговування оборотними коштами сфер виробництва та обігу. Функціональна та елементна структури оборотних коштів. Стадії кругообігу оборотних коштів. Джерела формування оборотних засобів.

8.2. Нормування оборотних коштів підприємства.

Сутність та необхідність нормування оборотних коштів. Характеристика факторів, що впливають на нормування оборотних коштів. Методи розрахунку нормативів оборотних коштів: аналітичний, коефіцієнтний, прямого розрахунку та їх характеристика. Характеристика етапів процесу нормування оборотних коштів. Обчислення нормативів оборотних коштів у виробничих запасах, незавершеному виробництві, витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції. Визначення загального нормативу оборотних коштів для підприємства.

8.3. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства.

Основні показники оцінювання рівня ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту в днях, рентабельність та методика їх обчислення.

8.4. Напрями підвищення обіговості оборотних коштів підприємства.

Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів на різних стадіях кругообігу. Проблеми нестачі оборотних коштів і поповнення їх обсягів до нормативного рівня за умов кризової економічної ситуації на підприємстві. Огляд методів оцінювання вибуття запасів.

Тема 9. Інвестиції

9.1. Сутність та класифікація інвестицій та капіталовкладень.

Поняття інвестицій. Склад майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в підприємницьку діяльність. Класифікація інвестицій за різними ознаками. Визначення капіталовкладень, їх характеристика та види. Джерела фінансування капіталовкладень.

9.2. Врахування чинника часу під час оцінювання ефективності інвестицій.

Визначення причин врахування чинника часу під час оцінювання ефективності інвестицій. Основні показники ефективності реальних інвестиційних проектів – чиста приведена вартість, індекс дохідності, період окупності, внутрішня норма дохідності. Критерії відбору інвестиційних проектів.

9.3. Чинники підвищення ефективності використання реальних та фінансових інвестицій.

Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності реальних інвестицій (удосконалення проектно-кошторисної справи; поліпшення технологічно-відтворювальної структури капітальних вкладень; скорочення тривалості інвестиційного циклу; застосування гнучких економічних методів управління інвестиційними процесами).

Тема 10. Інноваційна діяльність

10.1. Сутність інноваційної діяльності.

Загальна характеристика інноваційної діяльності. Результати інноваційної діяльності. Об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності. Інноваційний продукт.

10.2. Науково-технічний прогрес та його вплив на інноваційну діяльність.

Науково-технічний прогрес (НТП), його сутність форми та пріоритетні напрями. Тенденції розвитку НТП. Поняття і змістова характеристика інноваційних процесів.

Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

11.1. Формування виробничого процесу та його структура.

Поняття та основні елементи виробничого процесу. Технологічний процес як головна складова виробничого процесу. Поділ виробничих

процесів за призначенням (основні, допоміжні, обслуговуючі), перебігом у часі (дискретні, безперервні, комбіновані) і рівнем автоматизації (ручні, механізовані, автоматизовані, автоматичні). Принципи організації виробничого процесу. Тривалість виробничого циклу як характеристика виробничого процесу за складністю та швидкістю перебігу. Склад виробничого циклу.

11.2. Типи та методи організації промислового виробництва.

Визначення типу виробництва. Сутнісна характеристика одиничного, серійного, масового та змішаного типів виробництва. Порівняльна характеристика типів виробництва. Визначення методів організації виробництва. Властиві ознаки, сфери застосування і модифікації не потокового виробництва. Загальна характеристика потокового виробництва (ознаки, умови застосування, класифікація поточкових ліній). Характеристика автоматизованого методу організації виробництва.

Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

12.1. Форми організації виробництва.

Сутність і соціально-економічне значення застосування різних форм організації виробництва. Концентрація та деконцентрація виробництва. Види концентрації виробництва. Сутність та ефективність спеціалізації, кооперування і конверсії виробничих підприємств (організацій). Комбінування виробництва: характерні ознаки, галузі переважного використання. Об'єктивна необхідність розвитку диверсифікації виробництва.

12.2. Виробнича і соціальна інфраструктура підприємства.

Сутнісна характеристика інфраструктури підприємства (організації). Виробнича і соціальна інфраструктура підприємства. Вплив інфраструктурних підрозділів на економіку підприємства. Система технічного обслуговування. Соціальна інфраструктура і діяльність підприємства. Капітальне будівництво як специфічний елемент інфраструктури підприємства.

Тема 13. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

13.1. Сутність та класифікація витрат підприємства.

Витрати підприємства, економічна сутність, джерела виникнення. Нормативна база регулювання витрат. Види витрат залежно від видів діяльності підприємства. Класифікація витрат за окремими ознаками (за видами групування, щодо витрат процесу виробництва, за способами перенесення вартості на продукцію, за ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат, за визначенням відношення до собівартості продукції).

13.2. Групування витрат за економічними елементами та калькуляційними статтями.

Сутність, необхідність та призначення групування витрат за економічними елементами. Розрахунок кошторису витрат за економічними елементами. Сутність, необхідність та призначення групування витрат за калькуляційними статтями. Типова номенклатура калькуляційних статей витрат. Методика обчислення окремих статей калькуляції. Зміст та методика складання калькуляції окремих видів продукції.

13.3. Методи калькулювання собівартості продукції.

Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Об'єкти калькулювання і калькуляційні одиниці. Види калькуляцій. Основні методи калькулювання: простий (однопередільний, процесний), позамовний, нормативний, попередільний. Їх особливості, сфери застосування, методика калькулювання. Зарубіжний досвід калькулювання (методика ABC-методу).

13.4. Напрями зниження витрат підприємства та собівартості продукції.

Критичний обсяг виробництва продукції (точка беззбитковості), графічний та аналітичний методи знаходження. Зміна критичного обсягу виробництва продукції під впливом окремих чинників.

Групи шляхів (чинників) зниження поточних витрат у розрахунку на одиницю продукції: підвищення технічного рівня виробництва; удосконалення організації виробництва, праці та управління; збільшення обсягу виробництва і підвищення якості продукції.

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

14.1. Сутність, класифікація та методика визначення фінансових результатів підприємства.

Прибуток та збиток як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Обліковий та податковий прибуток підприємства. Види облікового прибутку. Склад доходів та витрат. Методика визначення облікового прибутку підприємства в залежності від видів діяльності підприємства. Методика визначення оподаткованого прибутку. Інші види прибутку (маржинальний, реальний, нормальний та ін.).

14.2. Функції прибутку, чинники, що впливають на його розмір та порядок розподілу прибутку.

Функції прибутку. Чинники, що впливають на розмір прибутку підприємства. Напрями розподілу прибутку.

Тема 15. Розвиток підприємств, сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

15.1. Основні чинники та напрями економічного зростання.

Внутрішні та зовнішні чинники підвищення ефективності виробництва. Класифікаційні ознаки чинників зростання ефективності та їх характеристика: за видами витрат і ресурсів, за напрямками розвитку та вдосконалення виробництва (діяльності), місцем реалізації в системі управління виробництвом (діяльністю).

15.2. Реструктуризація.

Сутність банкрутства підприємства. Сутність реструктуризації підприємства, її завдання й форми. Санація суб'єктів господарювання.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність

16.1. Економічна безпека.

Економічна безпека в системі національної безпеки країни. Поняття і сутність економічної безпеки. Критерії і показники економічної безпеки національної економіки.

16.2. Антикризова система управління підприємством.

Кризова ситуація та її ознаки. Причини та наслідки виникнення кризових ситуацій. Сутність антикризового управління та його характеристика. Банкрутство підприємства та його причини. Система раннього попередження банкрутства та реагування, процес створення системи. Судові процедури банкрутства. Санація (фінансове оздоровлення) господарюючих суб'єктів. Види процедури санації.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також із усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного та ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це відносно окремих самостійний блок дисципліни, який логічно поєднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Структура навчальної дисципліни складається з двох змістовних модулів, а саме: змістовий модуль 1 "Теорії підприємств і основи підприємництва"; змістовий модуль 2 "Ресурсне забезпечення та фінансові результати діяльності підприємства".

Тематичний план дисципліни складено з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма				заочна форма					
	усього	у тому числі			у тому числі					
		лекційні	практичні	самостійна робота	усього	лекційні	практичні	проведення підсумкового контролю	самостійна робота	
		підготовка до занять	виконання ІНЗ	підготовка до занять						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1										
Теорії підприємств і основи підприємництва										
<i>Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва</i>	8	2	2	4	16	1	1	–	–	14
<i>Тема 2. Види підприємств, їх організаційно правові форми</i>	7	2	2	3	16	1	1	–	–	14
<i>Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств</i>	9	2	2	5	18	2	2	–	–	14
<i>Тема 4. Структура та управління підприємством</i>	9	2	2	5	16	1	1	–	–	14
<i>Тема 5. Ринок і продукція</i>	8	2	2	4	16	1	1	–	–	14
<i>Тема 6. Планування діяльності підприємства</i>	8	2	2	4	26	3	3	–	–	20
<i>Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці</i>	10	2	2	6	14	1	1	–	–	12
Разом за змістовим модулем 1	59	14	14	31	122	10	10	–	–	102

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 2										
Ресурсне забезпечення та фінансові результати діяльності підприємства										
<i>Тема 8. Капітал підприємства</i>	8	2	2	4	16	1	1	–	–	14
<i>Тема 9. Інвестиції</i>	9	2	2	5	16	1	1	–	–	14
<i>Тема 10. Інноваційна діяльність</i>	8	2	2	4	12	1	1	–	–	10
<i>Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства</i>	9	2	2	5	15	2	1	–	–	12
<i>Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції</i>	8	2	2	4	14	1	1	–	–	12
<i>Тема 13. Витрати на виробництво та реалізацію продукції</i>	14	4	4	6	14	1	1	–	–	12
<i>Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства</i>	7	2	2	3	19	1	2	–	–	16
<i>Тема 15. Розвиток підприємств, сучасні моделі, трансформація та реструктуризація</i>	8	2	2	4	12	1	1	–	–	10
<i>Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність</i>	10	2	2	6	12	1	1	–	–	10
Разом за змістовим модулем 2	81	20	20	41	130	10	10	–	–	110
Передекзаменаційні консультації	2	–	–	2	2	–	–	–	–	–
Екзамен	2	–	–	2	2	–	–	–	–	–
Усього годин за модулем	144	34	34	76	252	20	20	–	–	212

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якою викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень

навчальної дисципліни та формулює компетентності шляхом індивідуального виконання студентом відповідних сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для вирішення їх студентами на занятті.

Правильно організовані практичні заняття орієнтовані на вирішення наступних завдань: поглиблення, закріплення і конкретизацію знань, отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи; формування практичних умінь і навичок, необхідних в майбутній професійній діяльності; розвитку умінь спостерігати та пояснювати явища, що вивчаються; розвитку самостійності тощо.

Практичне заняття містить проведення попереднього контролю рівня сформованих студентами компетентностей знань, умінь і навичок за темами, ставлення загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, виконання завдань з їх обговоренням, виконання контрольних робіт, їх перевірку і оцінювання. Темі практичних занять наведено в табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1 Теорії підприємств і основи підприємництва	<i>Завдання 1.</i> Вирішення практичних завдань щодо визначення особливостей теорії підприємств	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [5; 6; 10; 11]
	<i>Завдання 2.</i> Вирішення практичних завдань щодо обґрунтування видів підприємств	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [4; 6; 10]
	<i>Завдання 3.</i> Вирішення практичних завдань щодо оцінювання зовнішнього середовища підприємства	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [10; 11]
	<i>Завдання 4.</i> Вирішення практичних завдань щодо визначення основних методів управління	2	Основна: [2]; додаткова: [4; 5; 7; 8; 11]
	<i>Завдання 5.</i> Вирішення завдань щодо визначення показників виробництва продукції	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [5; 7; 10]

1	2	3	4
	<i>Завдання 6.</i> Viriшення практичних завдань щодо планування обсягів реалізації продукції підприємства	2	Основна: [2]; додаткова: [4; 8; 10; 11]
	<i>Завдання 7.</i> Viriшення практичних завдань щодо визначення продуктивності праці	2	Основна [1; 2]; додаткова [10; 11]
Змістовий модуль 2 Ресурсне забезпечення та фінансові результати діяльності підприємства	<i>Завдання 8.</i> Viriшення практичних завдань щодо визначення показників ефективності використання основних засобів, оборотних засобів, нематеріальних активів підприємства	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [9; 10; 11]
	<i>Завдання 9.</i> Viriшення практичних завдань щодо визначення показників ефективності інвестиційної діяльності підприємства	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [9; 10; 11]
	<i>Завдання 10.</i> Viriшення практичних завдань щодо визначення результатів інноваційної діяльності підприємства	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [9 – 11]
	<i>Завдання 11.</i> Viriшення практичних завдань щодо визначення виробничої потужності підприємства	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [6 – 10]
	<i>Завдання 12.</i> Viriшення ситуаційних завдань щодо аналізу показників якості продукції підприємства	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [5 – 11]
	<i>Завдання 13.</i> Viriшення практичних завдань щодо визначення собівартості продукції підприємства	4	Основна: [1; 2]; додаткова: [4 – 11]
	<i>Завдання 14.</i> Viriшення ситуаційних завдань щодо визначення показників оцінювання економічної ефективності на рівні підприємства	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [9 – 10]
	<i>Завдання 15.</i> Viriшення ситуаційних завдань щодо аналізу кризового стану підприємства	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [4; 5; 6; 8]
	<i>Завдання 16.</i> Viriшення ситуаційних завдань щодо впровадження антикризового управління на підприємстві	2	Основна: [1; 2]; додаткова: [5; 7; 9 – 11]
		Разом годин за модулями	34

5.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Теорії підприємств і основи підприємництва

Тема 4. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Завдання 1. Обґрунтувати методику визначення чисельності адміністративно-управлінського персоналу та зробити відповідні розрахунки за наведеними даними (табл. 5.2).

Таблиця 5.2

Вихідні дані

Організаційно-управлінські види робіт	Кількість дій з виконання робіт	Час, необхідний для виконання дій, год
Розрахунок грошової готівки	400	1
Облік доходів і витрат підприємства	3 500	0,5
Розрахунок зведеного фінансового балансу	300	3

Річний фонд часу одного співробітника – 1 920 годин.

Коефіцієнт, який враховує витрати часу на додаткові роботи, – 1,3.

Коефіцієнт, який враховує витрати часу на відпочинок співробітників, – 1,2.

Коефіцієнт перерахування явочної чисельності персоналу в облікову – 1,1.

Змістовий модуль 2

Ресурсне забезпечення та фінансові результати діяльності підприємства

Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Завдання (стереотипне). Проаналізувати, яким чином збільшення ціни виробу на 10 % вплине на критичний обсяг продукції.

У I кварталі ціна дорівнювала 200 грн, у II кварталі – збільшилася на 10 %. Постійні витрати складають 2 000 грн, питомі змінні витрати – 60 грн.

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Завдання (діагностичне). Обчислити суму вивільнених оборотних засобів і величину прискорення їх обіговості у звітному році внаслідок скорочення тривалості виробничого циклу виробів на 20 %. Обсяг реалізованої продукції становив 2 880 тис. грн, загальний обсяг оборотних засобів – 240 тис. грн, питома вага оборотних засобів у незавершеному виробництві дорівнює 4 % від їх загального обсягу.

Завдання (евристичне). Провести аналіз причин перевитрат матеріалів підприємства, попередньо визначивши питому вагу перевитрат по кожній з причин у загальній сумі перевитрат.

Перевитрати матеріалів на виробничій ділянці протягом тижня за різними причинами (грош. од.) наведені в табл. 5.3.

Таблиця 5.3

Вихідні дані

Причини перевитрат матеріалу	Робочі дні тижня					Усього за тиждень
	1	2	3	4	5	
1. Заміна одного ґатунку, марки, профілю та розміру матеріалу іншим через відсутність його на складі	42	35	31	26	32	
2. Нестандартність розміру матеріалу, що збільшує відходи	30	28	27	22	26	
3. Некратність розмірів заготовки	7	8	6	9	83	
4. Неправильні витрати	19	17	15	10	13	
5. Матеріал у забракованій продукції	30	35	41	39	40	
6. Інші витрати	26	31	18	12	15	

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання студенти виконують самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 52% (76 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (144 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; пошук (підбір) та огляд літературних джерел на задану проблематику дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та зарубіжною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведені в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Теорії підприємств і основи підприємництва				
<i>Тема 1.</i> Теорії підприємств і основи підприємництва	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання ситуативних завдань щодо ідентифікації підприємств як юридичних осіб	4	Перевірка домашніх завдань	Основна: [1; 2]; додаткова: [7 – 9]

Продовження табл. 6.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 2.</i> Види підприємств, їх організаційно правові форми	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань щодо ідентифікації видів підприємств за різними ознаками	4	Перевірка домашніх завдань	Основна: [1; 2]; додаткова: [10; 11]
<i>Тема 3.</i> Зовнішнє середовище господарювання підприємств	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань на оцінювання макро- і мікро середовища підприємства	4	Перевірка домашніх завдань	Основна: [2]; додаткова: [10; 11]
<i>Тема 4.</i> Структура та управління підприємством	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань на оцінку та аналіз основних методів управління на підприємстві	4	Перевірка домашніх завдань	Основна: [1; 2]; додаткова: [10; 11]
<i>Тема 5.</i> Ринок і продукція	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання есе за темою "Стандартизація та сертифікація продукції"	4	Перевірка есе	Основна [1; 2]; додаткова: [11]
<i>Тема 6.</i> Планування діяльності підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання практичних завдань	4	Перевірка домашніх завдань	Основна: [1; 2]; додаткова: [10]
<i>Тема 7.</i> Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику	4	Презентація	Основна: [2]; додаткова: [7; 8]
Усього за змістовим модулем 1		28		
Змістовий модуль 2				
Ресурсне забезпечення та фінансові результати діяльності підприємства				
<i>Тема 8.</i> Капітал підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань щодо визначення показників ефективності використання основних засобів	4	Перевірка домашніх завдань.	Основна: [1; 2]; додаткова: [9; 10 – 11]

Продовження табл. 6.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 9.</i> Інвестиції	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання есе за темою "Шляхи підвищення інвестиційної діяльності підприємства"	4	Перевірка есе	Основна: [1; 2]; додаткова: [4; 7 – 11]
<i>Тема 10.</i> Інноваційна діяльність	Виконання практичних завдань щодо визначення ефективності інноваційної діяльності підприємства	4	Перевірка домашніх завдань	Основна: [1; 2]; додаткова: [10]
<i>Тема 11.</i> Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань щодо визначення виробничої потужності підприємства	4	Перевірка домашніх завдань	Основна: [1; 2]; додаткова: [5 – 7; 9]
<i>Тема 12.</i> Організація виробництва і забезпечення якості продукції	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань щодо аналізу показників якості продукції підприємства	4	Перевірка домашніх завдань	Основна: [2]; додаткова: [9 – 11]
<i>Тема 13.</i> Витрати на виробництво та реалізацію продукції	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання есе за темою "Групування витрат за економічними елементами та статтями витрат"	4	Перевірка домашніх завдань	Основна: [2]; додаткова: [9 – 11]
<i>Тема 14.</i> Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань щодо визначення показників рентабельності, ліквідності	8	Перевірка домашніх завдань	Основна: [2]; додаткова: [9 – 11]
<i>Тема 15.</i> Розвиток підприємств, сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання завдань щодо аналізу кризового стану підприємства та впровадження процедури санації	8	Перевірка домашніх завдань	Основна: [1; 2]; додаткова: [9 – 11]

1	2	3	4	5
<i>Тема 16.</i> Економічна безпека та антикризова діяльність	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання есе за темою "Сучасні методи оцінки економічної безпеки підприємства"	8	Перевірка домашніх завдань	Основна: [1; 2]; додаткова: [8 – 10]
Усього за змістовим модулем 2		48		
Усього за модулями		76		

6.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

1. Визначте сутність підприємництва.
2. Перелічіть головні ознаки підприємництва.
3. Хто є суб'єктом підприємництва?
4. Які існують типи підприємницької діяльності та їх відзнаки?
5. Визначте основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності та дайте їх характеристику.
6. Які існують види товариств і їх характерні риси?
7. Охарактеризуйте різні види акцій.
8. Визначте сутність різних договорів.
9. Охарактеризуйте форми договірних зобов'язань.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

1. Визначте особливості визначення головних напрямів діяльності підприємств різних форм власності та сфер діяльності.
2. Назвіть характеристики підприємства як певної ланки виробничої сфери та юридичної особи?
3. Дайте характеристику підприємства як відкритої системи.
4. Перелічіть основні законодавчі акти та інші документи, що регулюють діяльність підприємств в Україні.
5. Охарактеризуйте економічні, організаційні та горизонтальні ознаки підприємства.
6. Проаналізуйте виробничу та загальну структуру підприємства.
7. Охарактеризуйте економічні особливості діяльності сучасних фармацевтичних підприємств.

8. Назвіть основні ознаки класифікації підприємств.
9. Визначте форми об'єднань підприємств: мету і особливості функціонування в Україні.
10. Обґрунтуйте доцільність та ефективність створення промислово-фінансових груп консолідованих компаній в окремих галузях економіки України.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

1. Що ви розумієте під зовнішнім середовищем підприємства?
2. Назвіть види зовнішньоекономічної діяльності.
3. Хто є суб'єктом зовнішнього середовища?
4. Які ви можете назвати шляхи формування міжнародного ринку?
5. Які основні риси притаманні сучасному міжнародному ринку?
6. Назвіть джерела правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
7. Назвіть методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
8. Які основні сегменти міжнародного ринку використовує Україна?

Тема 4. Структура та управління підприємством

1. Обґрунтуйте об'єктивну необхідність управління підприємствами та іншими об'єктами господарювання (діяльністю) в ринкових умовах.
2. Визначте функції управління підприємством (організацією) та охарактеризуйте їх стосовно машинобудівної галузі.
3. Проаналізуйте еволюцію концепцій управління та дайте їх характеристику.
4. Визначте принципи управління виробництвом.
5. Охарактеризуйте методи управління підприємствами (організаціями).
6. Проаналізуйте переваги і недоліки різних організаційних структур управління сучасним підприємством.
7. Визначте шляхи удосконалення управління підприємством.
8. Охарактеризуйте структуру органів управління фармацією та визначте її особливості.
9. Охарактеризуйте організаційно-економічну необхідність та дайте сутнісну характеристику діяльності вищих органів державного управління підприємствами та організаціями.
10. Охарактеризуйте діючу в Україні систему загальногосподарського управління суб'єктами господарювання та напрями її удосконалення.

Тема 5. Ринок і продукція

1. Що містить в собі поняття "інфраструктура ринку"?
2. Назвіть переваги і недоліки ринку.
3. Чи потрібно регулювати ринок?
4. Чим відрізняється державне регулювання ринку від державного регулювання економіки?
5. Який взаємозв'язок є між економічними і адміністративними методами державного регулювання економіки?

Тема 6. Планування діяльності підприємства

1. Визначте, що таке планування діяльності підприємства.
2. Охарактеризуйте різні типи філософії планування.
3. Перелічіть основні аспекти планування.
4. Обґрунтуйте власну думку про необхідність планування діяльності підприємства в ринкових умовах.
5. Охарактеризуйте зв'язки різних відділів підприємства у процесі збору інформації, що необхідна для здійснення процесу планування.
6. Охарактеризуйте інформацію, яка надходить із зовнішніх і внутрішніх джерел. Визначте їх відмінні риси.
7. Визначте сутність норм і нормативів.
8. Наведіть класифікацію норм і нормативів.
9. Які види планування існують?
10. Охарактеризуйте основні принципи планування.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

1. Як ви розумієте термін "виробничі кадри підприємства"?
2. Визначте структуру промислових виробничих кадрів на підприємстві.
3. Що ви розумієте під балансом кадрового потенціалу?
4. Охарактеризуйте процес формування заробітної плати в ринкових умовах.
5. Визначте сутність заробітної плати як економічної категорії.
6. Назвіть основні функції заробітної плати.
7. Що відображає соціальна функція заробітної плати?
8. Назвіть форми і системи заробітної плати.
9. Що розуміють під термінами "мінімальна" і "номінальна" заробітна плата?
10. Як визначають реальну заробітну плату?

11. Як здійснюється розрахунок фонду оплати праці?
12. Що вам відомо про структуру та склад фонду оплати праці?
13. Назвіть методи державного регулювання заробітної плати.
14. Якими принципами і документами керуються підприємства при організації оплати праці?
15. Як ви розумієте поняття "тарифна ставка" і "тарифна сітка"?
16. Назвіть показники продуктивності праці та методи її вимірювання.
17. Назвіть резерви та шляхи підвищення продуктивності праці.

Тема 8. Капітал підприємства

1. Що розуміють під терміном "нематеріальні ресурси"?
2. Визначте природу нематеріальних ресурсів.
3. Що становлять нематеріальні ресурси згідно з міжнародними стандартами їх оцінювання?
4. Наведіть класифікацію нематеріальних ресурсів.
5. Назвіть напрямки розподілу нематеріальних ресурсів.
6. Що ви розумієте під терміном "інтелектуальна власність".
7. Назвіть об'єкти промислової власності.
8. Які види продуктів можуть стати об'єктом винаходів?
9. Назвіть об'єкти, які охороняються авторським правом або суміжними правами.
10. Дайте визначення поняттю "нематеріальні активи".
11. За якими ознаками виділяють нематеріальні активи?
12. У чому полягає юридичний захист об'єктів інтелектуальної власності?
13. У яких випадках виникає необхідність оцінювання вартості нематеріальних активів?
14. У якій послідовності проводиться оцінка вартості нематеріальних активів?
15. Назвіть методи оцінювання вартості нематеріальних активів.

Тема 9. Інвестиції

1. Охарактеризуйте сутність інвестицій.
2. Проаналізуйте основні форми інвестицій.
3. У чому полягає економічна природа інвестицій?
4. Чим відрізняються чисті і валові інвестиції?
5. Наведіть формули для розрахунку частки і норми валового самофінансування.

6. Назвіть основні види інвестицій і дайте їх характеристику.
7. У чому полягає сутність і основні завдання інвестиційної діяльності сучасних підприємств?
8. Чим відрізняються технічне переозброєння і реконструкція підприємства?
9. Що являє собою інвестиційний проект?
10. Наведіть класифікацію інвестиційних проектів.
11. Охарактеризуйте основні стадії інвестиційного проекту.
12. Проаналізуйте основні методи оцінювання інвестиційних проектів.

Тема 10. Інноваційна діяльність

1. Що становить за міжнародними стандартами інновація?
2. Визначте класифікаційні ознаки інновацій.
3. Охарактеризуйте класифікацію інновацій у машинобудівній галузі.
4. Що розуміють під інноваційною діяльністю?
5. Назвіть основні етапи алгоритму інноваційної діяльності.
6. Чим обумовлена сьогодні актуальність активізації інноваційної діяльності у машинобудівній галузі?
7. Назвіть головні напрямки наукових досліджень у машинобудівній галузі.
8. Охарактеризуйте відмінні риси інноваційної і традиційної моделі розвитку машинобудівного виробництва.
9. Наведіть узагальнену схему інноваційного процесу.
10. Які види ефектів пов'язані з інноваційним процесом?

Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

1. Розкрийте роль виробничих засобів у здійсненні процесу виробництва та реалізації продукції.
2. Сформулюйте економічну сутність основних засобів.
3. Назвіть ознаки за якими класифікують основні засоби підприємства.
4. Дайте класифікацію основних засобів за ознакою функціонального призначення, участі у виробничих процесах.
5. Наведіть види обліку та оцінювання основних засобів.
6. Визначте показники ефективності використання основних засобів.
7. Розкрийте сутність амортизації основних засобів підприємства.
8. Назвіть види відтворення основних засобів. Наведіть приклади простого та розширеного відтворення.

9. Охарактеризуйте показники зносу та інтенсивності відновлення основних засобів підприємства.

10. Завдяки яким показникам визначають ефективність використання основних засобів? Наведіть алгоритм їх розрахунку та дайте економічну характеристику кожному.

11. Визначте шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємств машинобудівної промисловості в сучасних умовах.

Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

1. Визначте мету та завдання виробництва.

2. Назвіть головні фактори виробництва.

3. Перелічіть основні методи організації виробництва.

4. Охарактеризуйте системи виробництва та їх елементи.

5. Назвіть головні властивості виробничої системи.

6. Назвіть характерні ознаки функціонування підприємства як виробничої системи.

7. Назвіть відмінні риси організації виробництва при різних типах виробництва.

8. Визначте економічну сутність виробничого процесу.

9. Охарактеризуйте типи виробництв.

10. Поняття якості продукції підприємства.

11. Показники оцінювання якості продукції підприємства, їх аналіз.

Тема 13. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

1. Охарактеризуйте методичні аспекти визначення складу витрат, які включаються у собівартість продукції.

2. Визначте економічну сутність поточних витрат підприємства, їх склад.

3. Визначте економічну сутність собівартості продукції як економічної категорії та показника, який характеризує ефективність роботи підприємства.

4. Визначте витрати, які входять до собівартості продукції.

5. Проведіть порівняння визначення поняття "собівартість" як економічної категорії та з точки зору бухгалтерського обліку.

6. Надайте ознаки класифікації витрат, які входять до собівартості продукції.

7. Проаналізуйте різницю між економічними та бухгалтерськими витратами.

8. Розкрийте особливості та відмінні риси постійних та змінних витрат.
9. Охарактеризуйте витрати за місцями їх виникнення й центрами відповідальності.
10. Охарактеризуйте методи визначення собівартості продукції.
11. Охарактеризуйте методи складання кошторису виробництва залежно від стадії планування та величини підприємства.
12. Укажіть напрями вдосконалення розподілу непрямих витрат у процесі калькулювання.

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

1. Визначте економічну сутність доходу підприємства.
2. Охарактеризуйте джерела утворення доходу підприємства.
3. Визначте сутність прибутку підприємства та його види.
4. Визначте сутність дивідендної політики підприємства.
5. Охарактеризуйте чинники, які впливають на формування величини прибутку підприємства.
6. Наведіть специфіку обчислення оподаткованого прибутку підприємства.
7. Визначте основні шляхи підвищення прибутковості підприємства.
8. Розкрийте економічний зміст рентабельності підприємства.
9. Наведіть види рентабельності підприємства та розкрийте їх економічний зміст.

Тема 15. Розвиток підприємств, сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

1. Наведіть суттєво-змістову схему реструктуризації підприємств.
2. Назвіть основні форми і види реструктуризації підприємств.
3. Яким чином відбувається оцінювання техніко-економічної і фінансової ситуації в процесі обґрунтування форм і видів реструктуризації підприємств?
4. Наведіть приклади ефективної реструктуризації і структурної перебудови окремих галузей і підприємств в Україні.
5. Дайте визначення сутності санації (фінансового оздоровлення) підприємств.
6. Охарактеризуйте класичну модель процесу санації підприємств.
7. Які ви знаєте програми і проекти санації підприємств?

8. Назвіть основні типові розділи бізнес-плану санації (фінансового оздоровлення) підприємства.

9. Як виглядає структура техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) санації підприємства?

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність

1. Охарактеризуйте основні напрями системи економічної безпеки підприємства.

2. Назвіть засоби забезпечення економічної безпеки підприємства.

3. Наведіть алгоритм розрахунку загального рівня економічної безпеки підприємства.

4. Охарактеризуйте методи оцінювання потенціалу підприємства.

5. Визначте основні напрями удосконалення техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства.

6. Проаналізуйте основні негативні впливи на економічну безпеку промислового підприємства за кадровою складовою.

7. Назвіть головні показники, які характеризують стан інтелектуальної складової економічної безпеки.

8. У чому полягають основні завдання забезпечення фінансової складової економічної безпеки?

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі:

індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки, а також захисту завдань, винесених на поточний контроль.

Формами організації індивідуально-консультаційної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповіді) і групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу;

г) індивідуальна презентація виконаних робіт.

8. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як: лекції проблемного характеру; робота в малих групах; семінари-дискусії; мозкові атаки; ділова гра; презентації; банки візуального супроводу (табл. 8.1).

Таблиця 8.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Теми	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Теорії підприємств і основи підприємництва	Міні-лекція з питання "Теорії підприємств і основи підприємництва", мозкова атака з визначення напрямів розвитку теорії підприємств, робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 2.</i> Види підприємств, їх організаційно правові форми	Міні-лекція з питання "Дослідження видів підприємств, їх організаційно правові форми", банки візуального супроводу, дискусія
<i>Тема 3.</i> Зовнішнє середовище господарювання підприємств	Лекція проблемного характеру з питання: "Які фактори зовнішнього і внутрішнього середовища впливають на господарювання підприємств". Робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Структура та управління підприємством	Міні-лекція з питання "Структура та управління підприємством", робота в малих групах
<i>Тема 5.</i> Ринок і продукція	Міні-лекція з питання "Основні види ринку, їх специфіка" робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 6.</i> Планування діяльності підприємства	Семінар-дискусія з питання "Планування основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства"
<i>Тема 7.</i> Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	Семінар-дискусія з питання "Персонал підприємства, продуктивність праці, фонд оплати праці"
<i>Тема 8.</i> Капітал підприємства	Лекція проблемного характеру з питання "Капітал підприємства", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу

1	2
<i>Тема 9.</i> Інвестиції	Міні-лекція з питання "Інвестиції", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 10.</i> Інноваційна діяльність	Міні-лекція з питання "Інноваційна діяльність", робота в малих групах
<i>Тема 11.</i> Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	Семінар-дискусія з питання "Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства" робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 12.</i> Організація виробництва і забезпечення якості продукції	Семінар-дискусія з питання "Дослідження виробництва і забезпечення якості продукції" робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 13.</i> Витрати на виробництво та реалізацію продукції	Міні-лекція з питання "Витрати на виробництво та реалізацію продукції" робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 14.</i> Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	Участь у діловій грі "Розрахунок фінансово-економічних показників сучасного підприємства", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 15.</i> Розвиток підприємств, сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	Міні-лекція з питань "Розвиток підприємства, сучасні моделі", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 16.</i> Економічна безпека та антикризова діяльність	Міні-лекція з питання "Економічна безпека підприємства", робота в малих групах, презентація результатів

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

У табл. 8.2 подано використання методик активізації процесу навчання.

Використання методик активізації процесу навчання

Теми навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
<i>Тема 1.</i> Теорії підприємств і основи підприємництва	Визначення напрямів розвитку теорії підприємств	Мозкова атака, робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 2.</i> Види підприємств, їх організаційно правові форми	Аналіз видів підприємства в сучасних умовах господарювання та оцінювання їх організаційно правових форм	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 3.</i> Зовнішнє середовище господарювання підприємств	Використання інструментів оцінювання зовнішнього середовища підприємства	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 4.</i> Структура та управління підприємством	Аналіз структури та управління підприємством	Семінар-дискусія, робота в малих групах
<i>Тема 5.</i> Ринок і продукція	Дослідження видів ринку та продукції підприємства, яка реалізується на цей ринок	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 6.</i> Планування діяльності підприємства	Дослідження та планування діяльності підприємства за допомогою бізнес-плану підприємства	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 7.</i> Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	Аналіз структури персоналу підприємства та оцінка форм оплати праці персоналу підприємства	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 8.</i> Капітал підприємства	Визначення показників ефективності використання оборотних засобів	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 9.</i> Інвестиції	Визначення показників ефективності інвестиційної діяльності підприємства	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 10.</i> Інноваційна діяльність	Дослідження та визначення результатів інноваційної діяльності підприємства	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 11.</i> Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства відносинами в СЕС і ОЕС	Вирішення практичних завдань щодо визначення виробничої потужності підприємства	Семінар-дискусія, робота в малих групах, презентація результатів

1	2	3
<i>Тема 12.</i> Організація виробництва і забезпечення якості продукції	Вирішення ситуаційних завдань щодо аналізу показників якості продукції підприємства	Ділова гра, презентація результатів
<i>Тема 13.</i> Витрати на виробництво та реалізацію продукції	Вирішення практичних завдань щодо визначення вибору методів калькулювання собівартості продукції підприємства	Ділова гра, презентація результатів
<i>Тема 14.</i> Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	Дослідження та визначення показників оцінювання економічної ефективності на рівні підприємства	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 15.</i> Розвиток підприємств, сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	Дослідження та визначення завдань щодо аналізу кризового стану підприємства	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 16.</i> Економічна безпека та антикризова діяльність	Вирішення ситуаційних завдань щодо впровадження антикризового управління на підприємстві	Робота в малих групах, презентація результатів

Лекції проблемного характеру один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд з основним лекційним матеріалом встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці та мають актуальне значення для теорії й практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією викладеного матеріалу. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин, їх використовують для того, щоб стисло повідомити нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовують як частини цілісної теми, яку "бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформацію надають

по черзі кількома окремими сегментами (міні-лекціями), між якими застосовують інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників щодо цієї теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють уміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод вирішення невідкладних завдань, сутність яких полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Ділова гра – це комплексний методичний прийом навчання, за якого студенти, в першу чергу, розглядають процес прийняття рішення. Методична мета ділової гри полягає переважно в тренуванні навичок та в експериментуванні з прийняттям рішень і насамперед з їх наслідками, а також у знаходженні стратегій вирішення проблеми.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, міні-тренінгів, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальні (виступи одного студента), так і колективними (виступи двох та більше студентів).

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

9. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів ураховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюють за

сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що здійснюють, урахувавши поточний контроль за відповідний змістовий модуль, він має на меті *інтегроване* оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що здійснюють у формі заліку, відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюють у таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

перевірка есе на задану тематику;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи.

Модульний контроль із даної навчальної дисципліни здійснюють у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводять як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль здійснюють у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінювання підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, який проводять як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення

інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний контроль проводиться 2 рази за семестр. Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є: здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається з теоретичних питань та практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет містить тестові завдання, одне стереотипне, одне діагностичне та одне евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який через поважні причини, підтверджені документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, отриманих за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, отриманих за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35, та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюють в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і виставляють у відповідній графі екзаменаційної *"Відомості обліку успішності"*.

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни розраховують з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр становить: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та виставляє в екзаменаційну *"Відомість обліку"*

успішності" навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає екзамен після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У разі повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: якщо "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторно вивчати навчальну дисципліну протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок екзаменаційного білета

Форма № Н-5.05

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Освітній ступінь "бакалавр"

Напрямок підготовки: "Економічна кібернетика"

Навчальна дисципліна "Економіка підприємства"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Тестові завдання: 15 тестів.

Завдання 1 (стереотипне). За наданою інформацією (табл. 9.1) розрахувати показники ефективності діяльності підприємства ТОВ "Мрія" за 2013 р. Обґрунтувати чинники, що впливають на підвищення показників ефективності діяльності підприємства, та вказати можливі напрями покращення діяльності підприємства.

Таблиця 9.1

Вихідні дані

Показники	Значення за 2013 р.
1	2
Основні виробничі засоби на початок року, тис. грн	2 650,00
Надходження основних засобів протягом року, тис. грн	75,00
Місяць знаходження основних засобів	лютий

1	2
Вибуття основних засобів протягом року, тис. грн	40,00
Місяць вибуття основних засобів	вересень
Загальний обсяг виробленої товарної продукції, тис. грн	14 500,00
Загальний обсяг виручки від реалізації продукції, тис. грн	15 800,00
Середньооблікова чисельність ПВП, осіб	990,00
Середньорічні залишки нормованих оборотних коштів, тис. грн	3 950,00

Завдання 2 (діагностичне). Річний план реалізації продукції на підприємстві становить 28 млн грн. Середньомісячна сума оборотних засобів запланована в сумі 7 млн грн. Унаслідок переведу цехів на нові технології тривалість одного обороту скоротилась на 10 днів. Визначити планову і фактичну тривалість одного обороту, плановий і фактичний коефіцієнт оборотності та кількість вивільнених оборотних коштів унаслідок прискорення їх оборотності.

Завдання 3 (евристичне). До складу виробничої дільниці входять три основних робітника (4-го, 5-го та 6-го розряду), які працюють за відрядно-преміальною системою оплати праці, один допоміжний робітник 4-го розряду та начальник виробничої дільниці, який працює за погодинно-преміальною системою. Визначити загальну заробітну плату робітників цеху за місяць (175 годин) на підставі наступних даних: робітник 4-го розряду (тарифна ставка 8,55 грн) відпрацював за місяць 2 980 деталей з нормою часу на один виріб – 12 хвилин; робітник 5-го розряду (тарифна ставка 9,64 грн) відпрацював за місяць 1 750 деталей із нормою часу на один виріб – 15 хвилин; робітник 6-го розряду (тарифна ставка 9,73 грн) відпрацював за місяць 1 525 деталей із нормою часу на один виріб – 20 хвилин; допоміжний робітник 4-го розряду (тарифна ставка 7,69 грн) обслуговує усіх основних робітників; тарифна ставка начальника виробничої дільниці складає 9,15 грн. за кожну відпрацьовану годину, крім цього, якщо сумарне перевиконання норми виробітку усіма основними робітниками перевищує 15 %, то за кожен відсоток перевиконання виплачується 2 % від погодинного заробітку; за кожний відсоток перевиконання норми виробітку основними та допоміжними робітниками виплачується 1,75 % заробітку за відрядними розцінками.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 10.1.

Таблиця 10.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Навчальний тиждень	Години		ОЦІНЮВАННЯ рівня сформованості компетентностей			
			Форми контролю	Максимальний бал		
1	2	3		4	5	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1						
Підприємство. Концепція функціонування						
1	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань на визначення особливостей теорії підприємств	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання ситуативних завдань щодо ідентифікації підприємств	Перевірка домашніх завдань	1
2	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 2. Види підприємств, їх організаційно правові форми	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань на обґрунтування видів підприємств	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання практичних завдань щодо ідентифікації видів підприємств за різними класифікаційними ознаками	Перевірка домашніх завдань	1
3	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань на оцінку зовнішнього середовища підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5

Продовження табл. 10.1

1	2		3		4	5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання практичних завдань на оцінювання макро- і мікро середовища підприємства	Перевірка домашніх завдань	1
4	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 4. Структура та управління підприємством	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань на визначення основних методів управління	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання практичних завдань на оцінювання та аналіз основних методів управління на підприємстві	Експрес-контрольна робота	2
		2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання практичних завдань на оцінювання та аналіз основних методів управління на підприємстві	Перевірка домашніх завдань	0,5
5	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 5. Ринок і продукція	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань на визначення показників виробництва продукції	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання есе за темою "Стандартизація та сертифікація продукції"	Перевірка есе	1,5
6	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 6. Планування діяльності підприємства	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо планування обсягів реалізації продукції підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань	Перевірка домашніх завдань	1
7	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення продуктивності праці	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Презентація	1
Колоквіум за змістовим модулем 1						10

1	2	3	4	5		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2						
Ресурсне забезпечення та фінансові результати діяльності підприємства						
8	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 8. Капітал підприємства	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення показників ефективності використання основних засобів, оборотних засобів, нематеріальних активів підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; виконання практичних завдань щодо визначення показників ефективності використання основних засобів підприємства	Перевірка домашніх завдань	1
9	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 9. Інвестиції	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення показників ефективності інвестиційної діяльності підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання есе за темою "Шляхи підвищення інвестиційної діяльності підприємства"	Перевірка есе	1,5
10	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 10. Інноваційна діяльність	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення результатів інноваційної діяльності підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Виконання практичних завдань щодо визначення ефективності інноваційної діяльності підприємства	Перевірка домашніх завдань	1
11	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення виробничої потужності підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання практичних завдань щодо визначення виробничої потужності підприємства	Перевірка домашніх завдань	1
12	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції	Робота на лекції	0,5

Продовження табл. 10.1

1	2		3		4	5
		2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань щодо аналізу показників якості продукції підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
					Експрес-контрольна робота	2
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання практичних завдань щодо аналізу показників якості продукції підприємства	Перевірка домашніх завдань	1
13	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 13. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення собівартості продукції підприємства	Активна участь в обговоренні	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання есе за темою "Групування витрат"	Перевірка домашніх завдань	1
14	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 13. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань щодо визначення вибору методів калькулювання собівартості продукції підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання практичних завдань щодо зниження витрат підприємства	Перевірка домашніх завдань	1
15	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань щодо визначення показників оцінювання економічної ефективності на рівні підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання практичних завдань щодо визначення показників рентабельності, ліквідності підприємства	Перевірка домашніх завдань	1
16	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 15. Розвиток підприємств, сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	Робота на лекції	0,5

Закінчення табл. 10.1

1	2		3				4	5	
		2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань щодо аналізу кризового стану підприємства				Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
	CPC	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання завдань щодо аналізу кризового стану підприємства та впровадження процедури санації				Перевірка домашніх завдань	1
17	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 16. Економічна безпека та антикризова діяльність				Робота на лекції	0,5
		2	Практичне заняття	Вирішення ситуаційних завдань щодо впровадження антикризового управління на підприємстві				Активна участь в обговоренні	0,5
	CPC	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; виконання есе за темою "Сучасні методи оцінки економічної безпеки підприємства"				Перевірка домашніх завдань	2
Колоквіум за змістовним модулем 2								10	
СЕСІЯ	Ауд.	2	Передекзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на теми, що входять до підсумкового контролю				Підсумковий контроль	40
		3	ЕКЗАМЕН	Виконання завдань екзаменаційного білету					
	CPC	11	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістових модулів					
УСЬОГО годин	Загальна максимальна кількість балів із навчальної дисципліни							100	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 10.2.

Таблиця 10.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота															Сума	Екзамен	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								60	40	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			T16
2	2	2	3,5	2,5	2	2	2	2,5	2	2	4	4	2	2			3
Колоквіум							Колоквіум										
10							10										

Примітка. T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістових модулів			Лекційне заняття	Семінарське заняття	Практичне заняття	Домашнє завдання	Есе	Презентація	Поточні КР	КОЛОКВІУМ	Сума балів
ЗМ 1	Тема 1	1 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 2	2 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 3	3 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 4	4 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	2	-	4
	Тема 5	5 тиждень	0,5	-	0,5	-	1	-	-	-	2
	Тема 6	6 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 7	7 тиждень	0,5	-	0,5	-	-	1	-	10	12
ЗМ 2	Тема 8	8 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 9	9 тиждень	0,5	-	0,5	-	2	-	-	-	3
	Тема 10	10 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 11	11 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 12	12 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	2	-	4
	Тема 13	13 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 13	14 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 14	15 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 15	16 тиждень	0,5	-	0,5	1	-	-	-	-	2
	Тема 16	17 тиждень	0,5	-	0,5	2	-	-	-	10	13
Усього			8,5		8,5	15	3	1	4	20	60

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 10.4).

Таблиця 10.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства : підручник / М. В. Афанасьєв, О. Б. Плоха / Харківський національний економічний університет. – Х. : Вид. "ІНЖЕК", 2013. – 660 с.

2. Економіка підприємства : підручник / за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко; Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". – 4-те вид, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2009. – 816 с.

11.2. Додаткова

3. Афанасьєв М. В. Управління проектами : навч.-метод. посіб. / М. В. Афанасьєв, І. В. Гондарєва. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 272 с.

4. Афанасьєв М. В. Основи менеджменту : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва, В. С. Верлока ; за ред. проф. М. В. Афанасьєва. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 484 с.

5. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.

6. Економіка підприємства : [навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів] / [П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк та ін. ; за заг. ред. П. В. Круша, В. І. Подвігіної, Б. М. Сердюка. – [2-ге вид., стереотип.]. – К. : Ельга-Н, КНТ, 2009. – 780 с.

7. Економіка підприємства : підручник / [М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін.; за заг. ред. С. Ф. Покропивного ; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". – вид. 4-те, без змін. – К. : КНЕУ, 2008. – 528 с.

8. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.

11.3. Інформаційні ресурси

9. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

10. Податковий Кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

11. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку : [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1046.172.0>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Економіка підприємства" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва					
Визначати основи підприємництва та його особливості	Сутність понять "підприємництво", "теорія підприємств"	Знання основ ведення підприємницької діяльності в Україні	Обґрунтовувати доцільність створення підприємства певної організаційно-правової форми	Доносити інформацію та власного досвіду щодо впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ на підприємницьку діяльність	Самостійність прийняття рішень щодо вибору організаційно-правової форми діяльності підприємства
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно правові форми					
Обирати організаційно-правову форму підприємства та вид його діяльності на підставі аналізу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ	Сутність понять "підприємство", "підприємництво", "економічна діяльність", "ринкове середовище"	Знання організаційно-правових основ створення та функціонування суб'єктів підприємницької діяльності в Україні	Обґрунтовувати доцільність створення підприємства певної організаційно-правової форми та обирати види діяльності підприємства з урахуванням чинників впливу зовнішнього та внутрішнього середовищ	Доносити інформацію та власного досвіду щодо впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ на вибір організаційно-правової форми та виду діяльності підприємства	Самостійність прийняття рішень щодо вибору виду діяльності підприємства з урахуванням чинників впливу зовнішнього середовища

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств					
Здійснювати аналіз та оцінку зовнішнього середовища підприємства	Сутність поняття "макросередовище" та "мікросередовище"	Знання зовнішнього середовища як макросередовища підприємства. Знання основних понять та визначень макросередовища підприємства	Здатність аналізувати макро- та мікрочинники які впливають на діяльність підприємства	Презентувати результати аналізу макросередовища підприємства	Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах
Тема 4. Структура та управління підприємством					
Визначати процес управління підприємством та обґрунтовувати тип організаційної структури управління	Сутність понять "управління", "керівництво", "організування"	Знання процесу управління підприємством, типів організаційних структур управління	Формувати систему управління підприємством з урахуванням принципу функціональної повноти, розробляти організаційну структуру управління підприємством	Доносити інформацію та власний досвід щодо формування системи управління підприємством та розробки організаційної структури управління	Самостійність прийняття рішень щодо формування системи управління підприємством та розробки організаційної структури управління
Тема 5. Ринок і продукція					
Проводити оцінювання ефективності роботи ринку	Сутність понять "ринок", "продукція", "якість продукції"	Знання зовнішнього середовища як макросередовища підприємства	Здатність аналізувати та оцінювати ринок, на якому реалізується продукція підприємства	Презентувати результати аналізу та оцінювання макро- та мікросередовища підприємства	Самостійність прийняття рішень щодо вибору ринку, на якому реалізується продукція підприємства

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Планування діяльності підприємства					
Здійснювати планування та прогнозування діяльності підприємства	Сутність бізнес-планування та прогнозування в діяльності підприємства	Знання систем показників планування та прогнозування діяльності підприємства в мікро-середовищі	Прогнозувати та планувати діяльність підприємства та планувати обсяги реалізації продукції	Донести інформацію та власний досвід щодо розрахунку показників планування та прогнозування	Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів до планування діяльності підприємства
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці					
Проводити оцінку ефективності використання трудових ресурсів (ТР) підприємства	Сутність понять "засоби виробництва", "ресурси", "оплата праці"	Знання ознак ТР, їх структури, показників руху, чисельності та ефективності використання; форм та систем оплати праці, структури ФОП	Складати штатний розпис підприємства, оцінювати динаміку руху та ефективності використання ТР підприємства; розраховувати заробітну плату (ЗП) різних категорій персоналу підприємства, обчислювати ФОП	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію під час оцінювання ефективності використання ТР підприємства на визначенні системи нарахування ЗП	Автономність під час проведення оцінювання ефективності використання ТР підприємства та самостійність прийняття рішень щодо вибору системи нарахування заробітної плати
Тема 8. Капітал підприємства					
Визначати вартість нематеріальних активів (НА) підприємства	Сутність понять "винахідництво", "інтелектуальна власність"	Знання ознак НА, їх груп, методів амортизації, методів оцінювання вартості	Визначати групи НА, нараховувати амортизаційні відрахування, визначати вартість НА різними методами оцінювання	Донесення інформації та власного досвіду щодо вибору методу оцінювання вартості НА	Самостійність прийняття рішень щодо вибору методу оцінювання вартості НА

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Інвестиції					
Визначати вартість грошей у часі та оцінювати ефективність інвестиційних ресурсів (ІР) підприємства	Сутність понять "засоби виробництва", "ресурси", "грошові кошти"	Знання ознак інвестиційних ресурсів, їх видів, показників ефективності інвестиційних ресурсів	Проводити оцінювання доцільності інвестування та обирати найбільш привабливий проект з-поміж альтернатив, що розглядаються	Доносити інформацію та власного досвіду щодо оцінювання ефективності інвестиційних ресурсів підприємства	Автономність під час проведенні оцінки ефективності інвестиційних ресурсів підприємства
Тема 10. Інноваційна діяльність					
Здатність до організації інноваційної діяльності	Сутність інноваційної діяльності, інноваційних ризиків	Знання критеріїв обґрунтування та прийняття інноваційних рішень	Здатність до оцінювання інноваційної діяльності	Презентувати результати оцінювання інноваційних заходів	Самостійність прийняття рішень щодо застосування інноваційних заходів
Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства					
Проводити оцінювання ефективності використання основних засобів (ОЗ) підприємства	Сутність понять "засоби виробництва", "ресурси"	Знання ознак ОЗ, їх груп, видів зносу, методів амортизації, показників ефективності використання ОЗ	Визначати структуру ОЗ, нараховувати амортизаційні відрахування, оцінювати ефективність використання ОЗ підприємства	Доносити інформацію та власного досвіду щодо проведення оцінювання ефективності використання ОЗ підприємства	Автономність під час проведення оцінювання ефективності використання ОЗ підприємства
Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції					
Визначати форми, методи та структуру організації виробничого процесу	Сутність понять "виробництво", "промисловість"	Знання організаційних основ виробництва на промисловому підприємстві	Проектувати структуру та параметри виробничого процесу, ідентифікувати виробництва за методами, типами та формами їх організації	Доносити інформацію та власний досвід щодо проектування структури та параметрів виробничого процесу	Автономність прийняття рішень щодо структури та параметрів виробничого процесу

1	2	3	4	5	6
Тема 13. Витрати на виробництво та реалізацію продукції					
Визначати рівень витрат підприємства на підставі оцінки його ресурсів	Сутність понять "засоби виробництва", "ресурси", "види ресурсів"	Знання видів витрат залежно від їх групування; методів калькулювання витрат	Складати кошторис витрат підприємства; калькулювати витрат одиниці продукції (робіт, послуг)	Налагодження комунікаційних зв'язків щодо пошуку інформації про рівень використання ресурсів підприємства	Автономність під час складання кошторису витрат підприємства та калькулюванні витрат одиниці продукції
Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства					
Визначати фінансові результати діяльності підприємства та оцінювати їх рівень	Сутність понять "ресурси/витрати", "доходи"	Знання структури фінансових результатів підприємства, методики їх оцінки	Складати звіт про фінансові результати підприємства на підставі визначення доходів та витрат у межах різних видів діяльності підприємства	Донесення інформації та власного досвіду щодо оцінювання фінансового становища підприємства	Самостійність заповнення звіту про фінансові результати
Тема 15. Розвиток підприємств, сучасні моделі, трансформація та реструктуризація					
Проводити оцінку економічної ефективності діяльності підприємства	Сутність понять "трансформація", "реструктуризація", "санація"	Знання ознак банкрутства підприємства, видів реструктуризації та санації	Проектувати структуру та параметри виробничого процесу в умовах санації підприємства	Налагодження комунікаційних зв'язків щодо пошуку інформації про санаційні заходи	Самостійність прийняття рішень щодо вибору санаційних заходів
Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність					
Проводити оцінку економічної безпеки та антикризової діяльності підприємства	Сутність понять "економічна безпека", "антикризова діяльність"	Знання системи показників ефективності використання ресурсів підприємства та антикризової діяльності підприємства в цілому	Визначати рівень економічної безпеки діяльності підприємства на підставі використання системи оціночних показників	Донесення інформації та власного досвіду щодо розрахунку оціночних показників антикризової діяльності підприємства	Самостійність обґрунтування та розрахунку системи показників оцінювання антикризової діяльності підприємства

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	15
5. Теми практичних занять	17
5.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	20
6. Самостійна робота.....	21
6.1. Контрольні запитання для самодіагностики	25
7. Індивідуально-консультативна робота	32
8. Методи навчання	33
9. Методи контролю	37
10. Розподіл балів, які отримують студенти	44
11. Рекомендована література.....	50
11.1. Основна	50
11.2. Додаткова	50
11.3. Інформаційні ресурси.....	51
Додатки.....	52

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів галузі знань
0305 "Економіка та підприємництво"
всіх форм навчання

Укладачі: **Афанасьєв** Микола Васильович
Матвієнко-Біляєва Галина Леонідівна

Відповідальний за випуск *Д. В. Шиян*

Редактор *О. В. Анацька*

Коректор *О. Г. Лященко*

План 2016 р. Поз. № 184 ЕВ. Обсяг 58 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.